

УДК 378:81'271

В. Ю. Підгурська,

кандидат педагогічних наук, доцент
(Житомирський державний університет імені Івана Франка)
pidgurskavalentyna@gmail.com
ORCID: 0000-0002-9882-6390

І. В. Голубовська,

кандидат філологічних наук, доцент
(Житомирський державний університет імені Івана Франка)
holubovskaiv@gmail.com
ORCID: 0000-0002-0875-8487

РОЛЬ ФРАЗЕОЛОГІЗМІВ У ФОРМУВАННІ КУЛЬТУРИ ФАХОВОГО МОВЛЕННЯ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ

У статті розглянуто проблему формування культури фахового мовлення майбутніх учителів початкових класів засобами фразеології. Проаналізовано основні ознаки та класифікацію фразеологічних зворотів. З'ясовано, що вживання фразеологізмів робить усне спілкування цікавим, а мовлення оригінальним і влучним, вносить у ділове спілкування елемент неофіційності, знімає напруження в конфліктних ситуаціях. Запропоновано завдання для вдосконалення вміння студентів свідомо використовувати стійкі звороти мови в усних та писемних професійних текстах.

Ключові слова: фразеологізми, культура фахового мовлення, фразеологічні зрощення, фразеологічні єдності, фразеологічні сполучення.

Постановка проблеми. Освітнянський ринок праці сьогодні потребує вчителів "кваліфікованих, грамотних, які б досконало, ґрунтовно володіли українською літературною мовою у повсякденно-професійній, офіційно-документальній сфері, зокрема набули навичок комунікативно виправданого використання засобів мови, оволоділи мовою конкретної спеціальності, фаху" [1: 646].

Навчальна дисципліна "Українська мова (за професійним спрямуванням)" відіграє важливу роль у фаховому становленні майбутнього вчителя початкових класів. У процесі вивчення курсу студенти засвоюють не лише відомості про норми сучасної української літературної мови, а й збагачують власний словник різноманітними лексемами, особливо термінологічною й фаховою лексикою; вчать працювати з текстами різних стилів мовлення; формують вміння й навички складати типові ділові папери. На аудиторних заняттях значна увага приділяється розвитку навичок публічного мовлення у студентів та вдосконаленню їх умінь щодо формування культури фахового мовлення, зокрема свідомого використання стійких зворотів мови (фразеологізмів) в усних та писемних текстах.

Фразеологізми є одним із невичерпних джерел багатства та виразності мовлення, які живлять мовлення, наповнюють глибиною, надають йому художнього звучання, засвідчують зразками лексичної та синтаксичної витонченості, поетичної завершеності. Фразеологізми фіксують найтонші відтінки думок і почуттів, найрізноманітніші якості мовлення людей, надають йому виразності та національного колориту [2: 16].

Аналіз основних досліджень. Теоретичні основи фразеології обґрунтували лінгвісти Н. Амосова, О. Ахманова, О. Бабкіна, І. Білодід, В. Ващенко, В. Виноградов, П. Горещкий, О. Єфімов, М. Жовтобрюх, А. Коваль, О. Кунін, Б. Ларін, С. Ожегов, Л. Паламарчук, Є. Поливанов, Л. Ройзензон, Л. Скрипник, І. Чередниченко, М. Шанський та ін.

Особливості функціонування фразеологізмів досліджували фахівці в галузі стилістики Г. Волкотруб, С. Єрмоленко, Л. Мацько, М. Пилинський, О. Пономарів, О. Сидоренко та ін. Дотепер немає чіткої диференціації фразеологізмів і сталих словесних комплексів у межах офіційно-ділового стилю. Так, науковці В. Богуславський, Д. Горбачук, та ін. не відносять стійкі словосполучення офіційно-ділового стилю до фразеології. У свою чергу мовознавці Л. Барлас, О. Кунін, В. Телія та ін. дотримуються думки про залучення словесних сполук офіційно-ділового стилю до фразеологічного складу мови.

Однак, незважаючи на велику кількість досліджень, процес осмислення фразеологізації залишається сьогодні цілком актуальним, надто для професійного мовлення, та потребує глибшого аналізування.

Мета статті: дослідити особливості функціонування фразеологізмів у офіційно-діловому стилі української мови та їх роль у формуванні професійної культури мовлення майбутніх учителів початкових класів.

Завдання дослідження:

- виявити специфіку офіційно-ділової фразеології;
- розглянути класифікацію фразеологічного фонду офіційно-ділового стилю;
- розробити завдання для удосконалення вміння свідомо використовувати стійкі звороти мови в усних та писемних професійних текстах.

Виклад основного матеріалу. Офіційно-діловий стиль, на відміну від інших стилів сучасної української літературної мови, досить уніфікований, чіткий, точний та лаконічний. Характерними ознаками цього стилю є логічність, послідовність, інформативність, аргументованість та висока стандартизація. На лексичному рівні офіційно-діловому стилю притаманна велика кількість термінів, штампів, кліше.

Щоб зробити цікавим "сухе" ділове спілкування, П. Дудик радить збагатити його фразеологізмами, котрі "...використовуються, щоб наголосити на якомусь факті, підкреслити щось, а найчастіше – як засіб образного мислення і вираження певного значення, що надає мові емоційного забарвлення, а діловому публічному виступу переконливості і доказовості" [3: 179].

Л. Кулакевич наголошує на тому, що вживання фразеологізмів робить усне фахове спілкування цікавим, а мовлення оригінальним і влучним, вносить елемент неофіційності в ділове спілкування, знімає напруженість у конфліктних ситуаціях [4].

У лінгвістиці немає чіткого загальноприйнятого визначення фразеологізму. Так, за визначенням В. Виноградова, фразеологічна одиниця – це сполука, яка не утворюється в процесі мовлення, а відтворюється за традицією [2: 10]. На думку М. Жовтобрюха, фразеологічними одиницями слід називати стійкі словосполучення, що сприймаються як одне ціле, як єдиний вислів або мовний зворот, неподільний на окремі частини без втрати його значення [5: 335]. Л. Скрипник дає таке визначення – "стійкі сполучення двох і більше слів, що створюють семантичну цілість і відтворюються у процесі мовлення як готові словесні формули" [6: 10].

Наявна в мовознавстві низка дефініцій (більше двадцяти) свідчить про те, що фразеологізми є дуже складними й суперечливими утвореннями мови. Так, В. Виноградов розрізняє три типи фразеологічних одиниць: фразеологічні зрощення, фразеологічні єдності, фразеологічні сполучення.

Фразеологічні зрощення – семантично неподільні фразеологічні одиниці, в яких цілісне значення невмотивоване, тобто не впливає із значень їх компонентів (*пекти раків – червоніти; собаку з'їсти – набутти досвіду*).

Фразеологічні єдності – теж семантично неподільні фразеологічні одиниці, але цілісне значення їх умотивоване значенням компонентів (*прикусити язика – замовкнути; кров із молоком – здоровий*). До цього розряду В. Виноградов залучає "фразові штампи, кліше, типові для різних літературних стилів, і літературні цитати, і крилаті вислови, і народні прислів'я та приказки".

Фразеологічні сполучення – стійкі вислови, в яких самостійне значення кожного слова є абсолютно чітким, але один із компонентів має зв'язане значення (*здобути перемогу – досягати чого-небудь бажаного; згорати з сорому – ніяковіти, червоніти*) [6: 335].

Класифікація В. Виноградова – вагомий вклад у теорію вивчення фразеології. Однак у процесі вивчення фразеологічного запасу багатьох мов стали очевидними його вразливі місця. Як зауважив В. Архангельський, багатство різноманітних типів стійких словосполучень, ідіоматичних виразів неможливо вмістити в схему трьох основних фразеологічних понять [5: 28]. У зв'язку з цим, М. Шанський додає до класифікації В. Виноградова четвертий клас – фразеологічні вирази, до яких належать такі стійкі в своєму складі і вживанні фразеологічні звороти, які не тільки є семантично подільними, але й складаються цілком із слів з вільним значенням (*вовків боятися – в ліс не ходити; не все те золото, що блищить*).

Згодом науковці зазначають, що і ця класифікація також не позбавлена недоліків. Це свідчить про те, що фразеологізми є винятково складними і суперечливими утвореннями мови. Мовознавці виділяють різні ознаки фразеологічних одиниць, серед яких, зокрема, можна назвати:

- 1) семантичну цілісність (В. Виноградов, В. Архангельський, Л. Булаховський, В. Жуков, М. Жовтобрюх, Ф. Медведєв, Г. Удовиченко);
- 2) метафоричність (Б. Ларін, О. Бабкін, О. Кунін);
- 3) нарізнооформленість (В. Жуков, Л. Скрипник, М. Шанський);
- 4) відтворюваність (В. Виноградов, В. Архангельський, В. Жуков, М. Шанський, Ф. Медведєв);
- 5) наявність не менше двох повнозначних слів (С. Гаврін, М. Шанський);
- 6) неперекладність іншими мовами (Л. Булаховській, О. Реформатський) [2].

Фразеологізми – це майже завжди яскраві, образні вирази, які є важливим експресивним засобом мовлення, зокрема професійного. Їхнє вивчення у фаховій мові майбутніх учителів початкових класів перспективне та цікаве.

Уживання фразеологічних одиниць в офіційно-діловому стилі – ознака виразності думки мовця та показник високого рівня володіння мовним багатством. Виробленню стійкого інтересу студентів до фразеологічного розмаїття української мови та вдосконаленню культури спілкування сприятиме виконання таких завдань:

Завдання 1. Підкресліть фразеологізми, які вживаються в офіційно-діловому стилі.

Завдати шкоди; бити чолом; зустріч у верхах; вводити в оману; співає як жаба на кладці; порушити питання; пустити червоного півня; кров холодне в жилах; на загальних підставах; визнати провину;

піймати облизня; судове рішення; багато як у лисого чуприни; бога за бороду схопити; город городити; укласти угоду; з року в рік; бити чолом; віддавати останню шану; курям насміх; виявити увагу; кров з молоком; як муха в окопі; споживчий кошук.

На нашу думку, особливо уважної та кропіткої роботи потребують фразеологізми при перекладі з російської мови на українську й навпаки. Адже щоб знайти влучні відповідники, студенти мають знати не лише обидві мови, але й культуру, історію та традиції обох народів. Варто запам'ятати: зазвичай біблійні, міфологічні звороти та фразеологізми літературного походження перекладаються дослівно, а фольклорні фразеологізми переважно специфічні для кожної окремої мови.

Завдання 2. *Перекладіть подані словосполучення українською мовою, запишіть.*

Нанести удар; сбивать с толку; подвести итоги; втирать очки; львиная доля; рука дающего не оскудеет; не робкого десятка; мартышкин труд; два сапога пара; терпение лопнуло; лед тронулся; крутится как белка в колесе; бить баклуши; нечего греха таить; хоть шаром покати; ловить ворон; плакать в три ручья; с глаза на глаз; камень преткновения; белыми нитками шито; пришли к заключению; не играет существенной роли; старый друг лучше новых двух; нести чепуху; быть на виду; большая шишка; искать иголку в стоге сена.

Завдання 3. *До поданих фразеологізмів української мови дібрати відповідники з російської. Під час виконання скористатися перекладним фразеологічним словником.*

Ні пари з уст; байки правити; блукати в темряві; будуть люди; велике цабе; бути на висоті; вертиться на думці; винятковий випадок; від зорі до зорі; город городити; із щирим серцем; катюзі по заслугі; нудити нудом; руки геть; у разі потреби; чухати потилицю; язук свербить.

Про високий рівень володіння мовою свідчить уміння правильно тлумачити фразеологізми та вільно вживати їх у повсякденному спілкуванні. Отже, завдання на тлумачення стійких виразів сприятимуть осмисленню лексичного значення фразеологічних одиниць та ефективному використанню їх у професійному мовленні.

Завдання 4. *Поясніть значення та визначте стилістичне забарвлення поданих фразеологізмів.*

Гра за правилами; каламутити воду; дивитись крізь пальці; хід конем; роботи по шию; провести паралель; бити байдики; не з руки; вийти в тираж; ні сіло ні впало; прийняти рішення; хоч лопатою загібай; перевести мову; з доброго дива; зняти з порядку денного; тримати язук за зубами; дістати на горіхи; товкти воду в ступі; рука руку мие; п'яте колесо до воза; губу копити; ланцюгова реакція; як мертвому кадило; закладати основу.

Завдання 5. *Користуючись фразеологічним словником, розкрити значення фразеологізмів. З чотирма фразеологізмами (на вибір) скласти речення.*

Перейти Рубікон; левова частка; ахіллесова п'ята; канути в Лету; як зіницю ока; гордіїв вузол; ховати голову в пісок; вавилонське стовпотворіння; геркулесові стовпи; троянський кінь; лебедина пісня; проходить червоною ниткою; гроші не пахнуть; Ноїв ковчег; випити гірку чашу до дна; хата з краю; ось де собака заритий; езопова мова; нести свій хрест; сізифова праця; авгієві стайні; халіф на годину.

Завдання на редагування вдосконалюють писемне мовлення студентів та формують критичне ставлення при добір фразеологічного матеріалу.

Завдання 6. *Викресліть зайвий фразеологізм у синонімічному ряду:*

- 1) ні пари з уст; проковтнути язика; задрати носа; у рот води набрати.
- 2) жити на широку ногу; тягти ярмо; жити не по кишені; як вареник в маслі.
- 3) травою поросло; заростати мохом; забувати дорогу; лавровий вінок.
- 4) душа в душу; мудра голова; іскра Божа; швидкий на розум.
- 5) байдики бити; давати горобцям дулі; лежні справляти; тертий калач.

Завдання, що передбачають добір синонімічних чи антонімічних пар до стійких словосполучень, спрямовані на формування навичок володіння фразеологічним матеріалом й розширення фразеологічного лексикону студентів.

Завдання 7. *Доберіть синоніми до поданих фразеологізмів.*

Стріляний птах; ловити рибу в каламутній воді; пекти раків; одним миром мазані; тягти ярмо; пройти крізь вогонь і воду; ловити гав; рукою подати; кинути погляд; зловити на гачок; на лопатки покласти; обоє рябє; з вогню та в полум'я; як чорна хмара; з гармати по горобцях стріляти; травою поросло; замилювати очі; іти на дно; гріти руки; з доброго дива; море по коліно; робити з мухи слона; пасти задніх.

Завдання 8. *Випишіть фразеологізми зі значенням "багато".*

Як вітром здуло; мотати на вус; видимо-невидимо; з одного тіста; хоч греблю гати; кліпати очима; як горохом об стіну; каламутити воду; як за рідного батька; кури не клюють; по горло; як цвіту по всьому світу; ні сіло ні впало; пустити за вітром; до сьомого поту; з дощу та під ринву; як грибів після дощу; курям на сміх; хоч лопатою загібай; як грибів після дощу; де не посій, там вродить; з доброго дива; як зірок на небі; комар носа не підточить; як піску морського; як медом по губах; давати волю рукам; розправляти крила; одним миром мазані; тьма-тьмуца; як у бездонну бочку.

Завдання 9. До поданих фразеологізмів доберіть антоніми.

Пасти задніх; гладити проти шерсті; хоч голки збирай; кидає в жар; пасти задніх; повернутися обличчям; заварити кашу; як кішка з собакою; рукою подати; стріляний горобець; шкіра та кістки; не нюхати пороху; душа в душу; заяча душа; чистий як сльоза; залишатися в тіні; куди вода несе.

Завдання 10. Дайте граматичну характеристику фразеологізмів, доберіть до них відповідні однослівні синоніми.

З ніг валитися, через пень колоду, корінь зла, слово в слово, не показувати носа, не за горами, нечистий на руку, як грім серед ясного неба, ні пари з вуст, у свинячий голос, у сорочці народився, тугий на вухо, доки рак свисне, впасти в око, кривити душею, грошовий мішок, по гарячих слідах, як оселедців у бочці, дамоклів меч.

Щоб не спотворювався зміст і граматична будова фразеологічних одиниць, майбутні класоводи мають опанувати знання про фразеологічні норми сучасної української мови. Для цього студентам необхідно навчитись відрізняти фразеологізми від вільних словосполучень.

Завдання 11. Подані словосполучення запишіть у дві колонки: у першу – фразеологізми, а у другу – вільні словосполучення.

Заварити кашу; десята спиця в колесі; дивитися прямо; держати під сукном; заварити чай; накрити стіл; міцний чай; моя хата скраю; кидати слова на вітер; держати під лавкою; укус змії; дивитися крізь пальці; клеїти шпалери; змінити гнів на милість; десята книга; дражнити гусей; дурня клеїти; кидати сніжки; навмисне дражнити; змінити прізвище; накрити мокрим рядном; міцний горішок; стояти на краю; муха вкусила.

Невід'ємною частиною культури мовлення стали численні біблійні вислови, що дійшли до нас із глибини віків. Сьогодні ми можемо впевнено говорити про зростання інтересу широкого кола мовців до вивчення й використання біблійних крилатих слів і виразів. Ознайомлення студентів із біблійним фразеологічним фондом є засобом не лише пізнання історії та культури, а й засобом формування високих морально-етичних основ. Як зазначає О. Пазяк, "...знання релігійних фразеологізмів робить мовлення особи не лише багатим, а й репрезентує її як духовну, освічену та культурну людину" [7: 25]

Завдання 12. Випишіть фразеологізми біблійного походження.

Шукати вчорашнього дня; інший бік медалі; зігнути у три погібелі; щирити зуби; лягти кістками; хліб насущний; ні холодно ні жарко; вовк в овечій шкурі; заборонений плід; заяча душа; умирати від нудьги; голос волаючого в пустелі; не бачити смаленого вовка; пальчики оближеш; вигнання з раю; як вітром здуло; випити гірку чашу; хапатися за соломинку; вовк в овечій шкурі; танцювати від печі; альфа й омега; махнути рукою; тернистий шлях; як кіт наплакав; манна небесна; бити себе в груди; Содом і Гоморра.

Завдання 13. Напишіть есе (розмірковування в довільній формі) на тему одного із фразеологізмів біблійного походження: "Не хлібом єдиним живе людина"; "Вовк в овечій шкурі"; "Перекувати мечі на рала".

Формуванню стійкого інтересу студентів до фразеологічного різноманіття української мови та вдосконаленню культури спілкування сприятимуть завдання творчого характеру.

Завдання 14. Доберіть 5-6 фразеологізмів, за допомогою яких можна передати психологічний стан людини. Із будь-якими трьома складіть речення.

Завдання 15. Напишіть твір-мініатюру, використовуючи фразеологізми, які вживаються в діловому мовленні.

Завдання 16. Запишіть 5-6 фразеологізмів, які найчастіше вживають політики у своїх передвиборчих промовах.

Завдання 17. Випишіть з фразеологічного словника 10 фразеологізмів на позначення вчинків людини в різних ситуаціях.

Завдання 18. За допомогою фразеологізмів-порівнянь опишіть негативні риси свого характеру.

Завдання 19. Намалюйте словесний портрет своєї подруги, використавши фразеологізми.

Висновки. У процесі виконання таких завдань студенти впевнюються, що вживання фразеологізмів допомагає у створенні колоритних образів та неповторних характерів. Це дає можливість продукувати низку яскравих, незабутніх асоціацій та виступає як емоційна окраса усного мовлення.

Запропоновані завдання спрямовані на формування в майбутніх учителів початкових класів умінь і навичок доцільного використання фразеологізмів у професійному мовленні.

Перспективи подальшого дослідження вбачаємо в розробці серії завдань, спрямованих на вироблення в студентів умінь правильно й доцільно використовувати професійно зорієнтовану фразеологію в усному публічному мовленні.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ

1. Шевчук С. В. Українська мова за професійним спрямуванням : підручник / С. В. Шевчук, І. В. Клименко. – К. : Алерта, 2010. – 696 с.

2. Коваль В. Лінгво-методичні засади навчання фразеології в основній школі / В. Коваль, В. Розгон // Проблеми підготовки сучасного вчителя : збірник наукових праць Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини / [ред. кол. : Побірченко Н. С. (гол. ред.) та інші]. – Умань : ПП. Жовтий, 2010. – Випуск 2. – С. 13–18.
3. Дудик П. С. Стилістика української мови : [навчальний посібник] / П. С. Дудик. – К. : Академія, 2005. – 368 с.
4. Кулакевич Л. М. Вживання фразеологізмів у професійному спілкуванні / Л. М. Кулакевич // Культура професійного мовлення : методичні вказівки з курсу "Українська мова за професійним спрямуванням" для студентів I курсу всіх спеціальностей / упор. Л. М. Кулакевич. – Дніпропетровськ : ДВНЗ УДХТУ, 2011. – 39 с.
5. Бабич Н. "Сила Божа" в народній фразеології / Н. Бабич // Урок української. – 2002. – № 2. – С. 28–29.
6. Грищенко Т. Б. Українська мова та культура мовлення : [навч. посіб.] / Т. Б. Грищенко. – Вінниця : Нова книга, 2003. – 472 с.
7. Пазяк О. М. Українська мова і культура мовлення / О. М. Пазяк, Г. Г. Кисіль. – К. : Вища школа, 1995. – 240 с.

REFERENCES (TRANSLATED & TRANSLITERATED)

1. Shevchuk S. V. Ukrainska mova za profesiinym spriamuvanniam [Ukrainian Language for Professional Purposes] : [pidruchnyk] / S. V. Shevchuk, I. V. Klymenko. – K. : Alerta, 2010. – 696 s.
2. Koval V. Linhvo metodychni zasady navchannia frazeolohii v osnovnii shkoli [Lingual and Methodical Principles of Teaching Phraseology at Basic School] / V. Koval, V. Rozhon // Problemy pidhotovky suchasnoho vchytelia : zbirnyk naukovykh prats umans'koho pedahohichnoho universytetu imeni pavla tychyny / [The Problems of Modern Teacher Preparation : Collection of Scientific Works of the Uman State Pedagogical University named after Pavlo Tychyna] [ed. : Pobirchenko N. S.]. – Uman': ПП. Zhovtyi, 2010. – Vypusk 2. – S. 13–18.
3. Dudyk P. S. Stylistyka ukrains'koi movy [Stylistics of the English Language] : [navchal'nyi posibnyk] / P. S. Dudik. – K. : Akademiia, 2005. – 368 s.
4. Kulakevich L. M. Vzhivannia frazeolohizmiv u profesiinomu spilkuvanni [The Usage of Phraseological Units in Professional Communication] / L. M. Kulakevich // Kul'tura profesiinoho movlennia: mytodychni vkazivky z kursu "Ukrains'ka mova za profesiinym spriamuvanniam" dlia studentiv I kursu vsikh spetsial'nostej [Culture of Professional Speech: Methodical Instructions from the Course "Professionally-Oriented Ukrainian Language" for Students of the 1st Year of All Specialties] / upor. L. M. Kulakevich. – Dnipropetrovs'k : DVNZ UDHTU, 2011. – 39 s.
5. Babich N. "Syla bozha" v narodnii frazeolohii ["God's Strength" in Folk Phraseology] / N. Babich // Urok ukrainskoi [Lesson of Ukrainian Language]. – 2002. – № 2. – S. 28–29.
6. Hrytsenko T. B. Ukrains'ka mova i kul'tyra movlennia [Ukrainian Language and Speech Culture] : [navch. posib.] / T. B. Hrytsenko. – Vinnitsia : Nova knyha, 2003. – 472 s.
7. Paziak O. M. Ukrains'ka mova i kul'tyra movlennia [Ukrainian Language and Speech Culture] / O. M. Paziak, H. H. Kysil'. – K. : Vyshcha shkola, 1995. – 240 s.

Подгурская В. Ю., Голубовская И. В. Роль фразеологизмов в формировании культуры профессиональной речи будущих учителей начальных классов.

В статье рассматривается проблема формирования культуры профессиональной речи будущих учителей начальных классов средствами фразеологии. Рассмотрены основные признаки и классификация фразеологических оборотов. Установлено, что использование фразеологизмов делает устное общение интересным, а речь оригинальной и меткой, в деловое общение вносит элемент неофициальности, снимает напряжение в конфликтных ситуациях. Предложены задания для усовершенствования умений студентов сознательно использовать устойчивые обороты в устных и письменных профессиональных текстах.

Ключевые слова: фразеологизмы, культура профессиональной речи, фразеологические сращения, фразеологические единства, фразеологические сочетания.

Pidhurska V. Yu., Holubovska I. V. Role of Phraseological Units in the Formation of Professional Culture Speech of Future Elementary School Teachers.

The article analyses the role of the educational discipline "Professionally-Oriented Ukrainian Language" in the setting of future primary education teachers. It has been elucidated that in the process of studying the students learn to deal with texts of different speech styles, develop their public speaking skills, improve their professionally-oriented culture abilities, and master their conscious usage of phraseological units in oral and written speech in particular. The article is dedicated to the analysis of main features and classification of idioms. The usage of phraseological units makes oral communication more colorful and interesting, the speech acquires original and felicitous effect, and it can also lead to tension reduction in conflict situations. The tasks have been worked out for mastering of conscious usage of idioms in oral and written professionally-oriented

texts. The authors stress on the importance of laborious and attentive work in the process of translating Russian idioms into Ukrainian and vice versa. It is underlined that editing tasks are aimed at developing students' written speech skills and form critical attitude towards the choice of idiomatic expressions. Students' vocabulary can be successfully enlarged due to the tasks of choosing synonyms and antonyms. It has been identified that the students' acquaintance with the Biblical phraseological fund can be not only the means of history and culture perception, but the means of the formation of moral and ethical values. Creative tasks can contribute to students' permanent interest to idiomatic variety of Ukrainian and perfection of speaking culture. The suggested tasks should teach students to communicate in any professional situation using the acquired lexical skills.

Key words: *praseological units, professional speech culture, phraseological unities, phraseological fusions, phraseological collocations.*